

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 สภาพการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

1.1.1 สภาพการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ด้านการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ รองลงมาคือ ด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และด้านการกำหนดยุทธศาสตร์สถานศึกษาเมื่อแยกตามตำแหน่ง พบว่า

1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ด้านการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ รองลงมาคือ ด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และด้านการจัดวางทิศทางของสถานศึกษา

2) ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ด้านการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ รองลงมาคือ ด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และด้านการกำหนดยุทธศาสตร์สถานศึกษา

1.1.2 ปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ด้านการจัดวางทิศทางของสถานศึกษา รองลงมาคือ การทบทวนกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการนำไปใช้และ ด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เมื่อแยกตามตำแหน่ง พบว่า

1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ด้านการจัดวางทิศทางของสถานศึกษา รองลงมาคือ การทบทวนกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการนำไปใช้และด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

2) ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์รองลงมา คือ ด้านการจัดวางทิศทางของสถานศึกษา การทบทวนกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการนำไปใช้และด้านการกำหนดยุทธศาสตร์สถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนที่สังกัดสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

1.3 แนวทางในการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 ดังนี้

1.3.1 ด้านเตรียมการจัดทำแผนกลยุทธ์

1) สถานศึกษาต้องเตรียมข้อมูลพื้นฐานต่างๆดังนี้

(1) ข้อมูลครู ได้แก่ จำนวนครู วิชาเอก ภาระงานของครูแต่ละคน การย้าย การเกษียณอายุราชการ

(2) ข้อมูลนักเรียน ได้แก่ จำนวนนักเรียน ผลการเรียนรู้ จำนวนนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

(3) อาคาร/สถานที่ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการต่างๆ

(4) งบประมาณ

(5) ผลการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมา ได้แก่ รายงานสรุปโครงการต่างๆ รายงานประจำปีของสถานศึกษา (SAR) ถูกต้องและครบถ้วน

2) สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์แก่บุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ เห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการจัดทำแผนกลยุทธ์

3) แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษารับทราบหน้าที่ของตนเอง

1.3.2 ด้านการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์

1) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน ตัวแทนศิษย์เก่านักเรียน และบุคคลในชุมชน เพื่อให้ได้เกิดความคิดที่ครอบคลุมและหลากหลาย

2) มีการประเมินความพร้อมของสถานศึกษา บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพของสถานศึกษาปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ที่ส่งผลกระทบต่อภารกิจของสถานศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการประเมินสภาพของสถานศึกษาปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunities) และเป็นอุปสรรค (Threats) ที่ส่งผลกระทบต่อภารกิจของสถานศึกษา

3) หลังจากทำการวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) แล้ว จะทำให้ทราบว่าสถานศึกษามีจุดแข็งหรือศักยภาพและมีสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นโอกาสที่จะทำให้สถานศึกษาดำเนินงานให้บรรลุตามประเด็นการพัฒนาดังกล่าว โดยที่จุดอ่อนและอุปสรรคต่าง ๆ นั้น สามารถควบคุมหรือจัดการได้ ก็แสดงว่า สถานศึกษามีความสามารถที่จะบรรลุตามประเด็นที่ต้องการพัฒนา แต่ถ้าหากทำการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และเป็นอุปสรรค (Threats) แล้วพบว่า สถานศึกษาไม่สามารถที่จะบรรลุตามประเด็นการพัฒนาดังกล่าวได้สำเร็จ ก็ต้องมาพิจารณาประเด็นการพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถบรรลุได้

1.3.3 ด้านการจัดวางทิศทางของสถานศึกษา

1) สถานศึกษาต้องนำผลการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ ซึ่งทำให้สามารถกำหนดปัญหาและสิ่งที่สถานศึกษาต้องการ มากำหนดทิศทางของสถานศึกษา โดยบุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาเห็นชอบร่วมกัน

2) สถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา

3) สถานศึกษาจะต้องกำหนดกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการและโครงการต่างๆ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับการวางแผนกลยุทธ์

4) สถานศึกษาต้องมีการกำหนดนโยบาย และต้องนำนโยบายของต้นสังกัด ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่ มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา โดยจะต้องครอบคลุมและสอดคล้องกัน

5) ทิศทางของสถานศึกษาต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

1.3.4 ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์สถานศึกษา

1) สถานศึกษานำผลการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา มากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ สถานศึกษาต้องพิจารณาความเป็นไปได้ เห็นทิศทางของสถานศึกษาอย่างชัดเจน บอกให้รู้ถึงสิ่งที่สถานศึกษาอยากจะทำหรือต้องการจะเป็นในอนาคต ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้วย

2) สถานศึกษาต้องมีการคัดเลือกแนวทางการปฏิบัติงานจากหลายๆ แนวทางและเลือกทางที่เหมาะสมที่สุดเป็นกรอบในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ โครงการต่างๆ และกิจกรรมของสถานศึกษา โดยมีการระดมความคิดเห็นของบุคลากรต่างๆในสถานศึกษา ซึ่งการระดมความคิดเห็นนี้ จะทำให้บุคลากรนั้นได้แสดงความคิดเห็น พิจารณาถึงปัญหาและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และบุคลากรจะเกิดความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา

3) บุคลากรในสถานศึกษาร่วมให้ความเห็นชอบแผนกลยุทธ์สู่ความสำเร็จของสถานศึกษา

1.3.5 ด้านการทบทวนกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อนำไปใช้

1) สถานศึกษาต้องมีการดำเนินการตรวจสอบทบทวนกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่ได้ดำเนินการมาแล้ว

2) สถานศึกษาต้องมีการจัดระบบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ โครงการต่างๆและกิจกรรม

3) สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ โครงการต่างๆและกิจกรรม

4) สถานศึกษาต้องมีการติดตามวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ ประเมินก่อนปฏิบัติงาน ประเมินความพร้อมก่อนดำเนินการ ประเมินระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีระหว่างการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะแก้ไขปัญหานั้นได้ทันที และประเมินเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน ประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จนั้นว่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ หากบรรลุตามวัตถุประสงค์ควรดำเนินการต่อหรือไม่เพราะเหตุใด หากไม่บรรลุวัตถุประสงค์จะพัฒนา ปรับปรุง และ

แก้ไขปัญหานั้นอย่างไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามแผนปฏิบัติการประจำปีและปรับปรุงแผนกลยุทธ์

5) ต้องนำตัวบ่งชี้ความสำเร็จมาเป็นเครื่องมือวัดในการประเมินความสำเร็จ มีการบริหารจัดการคุณภาพสู่ความเป็นเลิศซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงผลการปฏิบัติที่ดีเลิศ (Best Practices)

2. อภิปรายผล

การศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

2.1 สภาพการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

2.1.1 สภาพการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ด้านการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ รองลงมาคือ ด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และด้านการกำหนดยุทธศาสตร์สถานศึกษา เมื่อแยกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ด้านการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ รองลงมาคือ ด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และด้านการจัดวางทิศทางของสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ด้านการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ รองลงมาคือ ด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และด้านการกำหนดยุทธศาสตร์สถานศึกษา การที่สภาพการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาทุกแห่งได้ปรับเปลี่ยน และพัฒนาการวางแผนการบริหารสถานศึกษาจากการวางแผนแบบเดิมทั่วไปมาเป็นการวางแผนแบบกลยุทธ์ เนื่องจากการวางแผนทั่วไปแบบเดิมนั้นขาดรูปแบบการดำเนินงานอย่างเป็นระบบไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรมาเป็นฐานข้อมูล ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนที่อยู่รอบสถานศึกษามาเป็นฐานข้อมูลในการวางแผน จะวางแผนบนความรู้สึกรู้สึกนึกคิดหรือความต้องการของผู้ที่วางแผนหรือฐานของข้อมูลในปัจจุบันเป็นที่ตั้ง

ในการวางแผน จึงทำให้แผนที่ได้ขาดประสิทธิภาพ สิ้นเปลืองทรัพยากรต่างๆ ในการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานตามแผนมีปัญหา หรือไม่ประสบผลสำเร็จตามแผนที่วางไว้ ส่วนการวางแผนกลยุทธ์นั้นเป็นการวางแผนที่มีการวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาทำให้รู้จุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษา ทำให้รู้ถึงโอกาสหรืออุปสรรคของสภาพแวดล้อมภายนอก จึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาประกอบการวางแผน จึงทำให้แผนกลยุทธ์มีความชัดเจน ปฏิบัติตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ้นเปลืองงบประมาณน้อย ใช้คนน้อย ใช้เวลาน้อย มีทิศทางในการปฏิบัติงานตามแผนที่ชัดเจน สถานศึกษาชั้นพื้นฐานทุกแห่งจึงยกเลิกการวางแผนแบบเดิม ๆ มาเป็นการวางแผนแบบกลยุทธ์ จึงทำให้สภาพการวางแผนกลยุทธ์ ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของประยูร ดอกลำไย (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี โดยภาพรวม พบว่า มีสภาพการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิโรจน์ พลจันทร์ (2551, 103-105) ได้ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนกลยุทธ์โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านคือ ด้านการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพของสถานศึกษา ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านการประเมินสภาพของสถานศึกษา ด้านการจัดวางทิศทางของสถานศึกษา ด้านการกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา และด้านการยกร่างและตรวจสอบทบทวนแผนกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับมากเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี คำพันธ์ (2550, บทคัดย่อ) การวิจัยปรากฏผล ดังนี้ 1) ระดับสภาพการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูและผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับสภาพการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดทำแผน การปรับปรุงแผน และการเตรียมการวางแผนและสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทพล พงษ์ศรีอ้อย (2550, 117-135) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวม พบว่า มีสภาพการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับ มากทุกข้อ ทั้งนี้ สภาพการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก

ได้แก่ การกำหนดทิศทางสถานศึกษา การศึกษาเบื้องต้นด้านสถานภาพสถานศึกษา และแนวทาง การนำกลยุทธ์ไปใช้

2.1.2 ปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ด้านการ จัดวางทิศทางของสถานศึกษา รองลงมาคือ การทบทวนกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการ นำไปใช้และ ด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เมื่อแยกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ด้านการจัดวาง ทิศทางของสถานศึกษา รองลงมาคือ การทบทวนกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการนำไปใช้และ ด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมมีปัญหาอยู่ ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์รองลงมาคือ ด้านการจัดวางทิศทางของ สถานศึกษา การทบทวนกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการนำไปใช้และด้านการกำหนด ยุทธศาสตร์สถานศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องมีแผนกลยุทธ์และแผน กลยุทธ์เป็นแผนระยะกลางที่มีอายุ 5 ปี โดยในระยะเวลา มีการจัดทำหรือปรับปรุงแผนกลยุทธ์ ใหม่ สถานศึกษาบางแห่งได้มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ใหม่ หรือปรับปรุงแผนกลยุทธ์ใหม่แล้ว จึงทำให้ บุคลากรในสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความเข้าใจถึงขั้นตอนในการจัดทำแผนกลยุทธ์เป็นอย่างดี และรู้ถึงแนวทางในการจัดทำแผนกลยุทธ์ มีเทคนิคในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา หา จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสอุปสรรครู้จักการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ รู้จักการกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา จัดโครงการและแผนปฏิบัติการของ สถานศึกษา อีกทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ารับการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ จากเหตุผลดังกล่าวจึง ทำให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาในการจัดทำแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อยที่สุดในภาพรวม และรายด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี คำพันธ์ (2550, บทคัดย่อ) การวิจัยปรากฏผล ดังนี้ ระดับปัญหาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา ตามความคิดเห็น ของครูและผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวม อยู่ใน ระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูและผู้อำนวยการโรงเรียน มีระดับปัญหาการวางแผน กลยุทธ์เพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 อยู่ในระดับน้อย ทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การเตรียมการวางแผน

แผนการการจัดทำแผน การปรับปรุงแผนและการนำแผนไปสู่การปฏิบัติและสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทพล พงษ์สร้อย (2550, น.117-135) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวม พบว่า มีปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ มีปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อย คือ การกำหนดกลยุทธ์สถานศึกษารองลงมา คือ แนวทางการนำ กลยุทธ์ไปใช้ และการศึกษาเบื้องต้น ด้านสถานภาพสถานศึกษา ตามลำดับ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนที่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบทบุรีเขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่า หลังจากการปรับเปลี่ยนการบริหารงานในสถานศึกษา และสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล จึงทำให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ให้ความสำคัญกับการวางแผนกลยุทธ์ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจ ให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกำหนดเป็นแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแผนในการปฏิบัติงานควบคุม ตรวจสอบและสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ได้รับการพัฒนาการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในการวางแผนกลยุทธ์ไปในทิศทางเดียวกัน วางกรอบแนวทางในการจัดทำแผนกลยุทธ์ประจำปี ของภาพรวมระดับเขตพื้นที่ไว้อย่างชัดเจน ทำให้สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ที่มีบุคลากรไม่เท่ากันก็สามารถวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกันได้ จึงทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของประยูร ดอกลำไย (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา จำแนก ตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทพล พงษ์สร้อย (2550, น.117-135) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2.5 ข้อเสนอแนะสภาพและปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบทบุรีเขต 1 ดังนี้

ด้านเตรียมการจัดทำแผนกลยุทธ์ สถานศึกษาต้องมีข้อมูลพื้นฐาน ผลการการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและครบถ้วนของปีการศึกษาที่ผ่านมา คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษารู้อยู่บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์

ด้านการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ มีการประเมินความพร้อมของสถานศึกษา บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพของสถานศึกษา ปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็ง(Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ที่ส่งผลกระทบต่อภารกิจของสถานศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพของสถานศึกษาปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunities) และเป็นอุปสรรค(Threats) ที่ส่งผลกระทบต่อภารกิจของสถานศึกษา

ด้านการจัดวางทิศทางของสถานศึกษา สถานศึกษาต้องนำผลการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์มากำหนดทิศทางของสถานศึกษา โดยบุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาเห็นชอบร่วมกัน ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ควรนำนโยบายของต้นสังกัดมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา และต้องเป็นทิศทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์สถานศึกษา นำผลการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ของสถานศึกษามากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของสถานศึกษา โดยการให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมให้ความเห็นชอบกลยุทธ์สู่ความสำเร็จของสถานศึกษา

ด้านการทบทวนกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการนำไปใช้ มีการตรวจสอบทบทวนกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่ได้ดำเนินการมาแล้ว ต้องนำตัวบ่งชี้ความสำเร็จเพื่อเป็นเกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จมาเป็นเครื่องชี้วัดในการประเมินความสำเร็จ มีการบริหารจัดการคุณภาพสู่ความเป็นเลิศซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงผลการปฏิบัติที่ดีเลิศ (Best Practices) และต้องมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีและปรับปรุงแผนกลยุทธ์

3. ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 พบประเด็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงนำเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

3.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 ควรนำผลการวิจัยเรื่องนี้ไป พัฒนาและปรับปรุงการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาในสังกัด

3.1.2 ผู้บริหาร ควรนำแนวทางในการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาต่อไป

3.1.3 ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ควรนำแนวทางในการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ ไปพัฒนาและประยุกต์ เพื่อให้การวางแผนกลยุทธ์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ การวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1

3.2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญกับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1

3.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1

